

Ruiterpadenplan Zuid-Holland

Datum: 29 mei 2018

Aanleiding

Met het aannemen van motie 743 (november 2017), hebben Provinciale Staten gevraagd een plan op te stellen dat gericht is op 'meer ruiters in het groen'. Gevraagd is om dit plan gelijktijdig met de voorjaarsnota 2018 te kunnen bespreken in Provinciale Staten (juni 2018).

Enkele feiten en cijfers ruiters in Zuid-Holland

In Zuid-Holland zijn 80.000 paardensporters actief, dit is 20% van het landelijke aantal en daarmee is de provincie Zuid-Holland de provincie met de meeste paardensporters. In de recreatiegebieden van Zuid-Holland is 20% van de recreanten een paardensporter. In Nederland ligt ruim 4.000 kilometer aan ruiterpaden. Zuid-Holland heeft echter een zeer beperkt aanbod aan ruiterpaden, op Groningen na het minste aantal kilometer ruiterpad in Nederland. De recreatieve ruiters rijden meestal dicht bij huis, de gemiddelde afstand die zij afleggen, ligt tussen de 10 en 20 km. Menpaden zijn voor aangespannen paarden (paard en wagen).

Bron: Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS)

Opbouw van het ruiterpadenplan

Het ruiterpadenplan sluit aan op de zes onderdelen die in het behandelvoorstel voor motie 743 zijn opgenomen, te weten:

- a) Inzicht in de huidige situatie van ruiterpaden in Zuid-Holland;
- b) Voorstel voor de aanleg van een ruiterknooppuntennetwerk inclusief benodigde investeringskosten. Dit netwerk is gericht op het verbeteren en uitbreiden van ruiterroutes in Zuid-Holland, waarmee tevens ontbrekende schakels en knelpunten worden opgelost;
- c) Voorstel voor beheer van dit netwerk (organisatie, financiering);
- d) Uitkomst van het gesprek met kustgemeenten over het bepalen van 1 lijn voor ruiters op het strand. Er wordt ook inzicht gegeven in de benodigde vervolgstappen om een en ander te effectueren;
- e) Inzicht in de haalbaarheid en consequenties van een digitaal meldpunt voor het doen van meldingen;
- f) Procesverantwoording.

Daarnaast is een kaart toegevoegd aan dit plan waarop de huidige ruiterpaden zijn ingetekend. Ook zijn daarop de wensen (indicatief) voor nieuwe ruiterpaden opgenomen.

a. Inzicht in de huidige situatie van ruiterpaden in Zuid-Holland;

Ruiterpaden in Zuid Holland stonden nog niet op kaart en zijn door de provincie Zuid-Holland in samenwerking met ruitervertegenwoordigers, op kaart gezet. Uit de Health Check naar de recreatieve routenetwerken in Zuid-Holland blijkt, dat de kwaliteit van de ruiterpaden over het algemeen slecht is. Voor paardrijden en mennen worden, via de website van de KNHS en Veilig Verkeer Nederland, knelpunten gemeld bij oversteekplaatsen, de ondergrond van de paden, verbinding van routes en problemen bij het oversteken van spoorwegen. Het ontbreekt aan een centraal meldsysteem voor knelpunten, maar de problemen worden vaak wel door KNHS en VVN opgepakt.

Uit de Health Check blijkt verder, dat het ontbreken van routes als een groot gemis wordt gezien, ook wordt aandacht gevraagd voor een meer uniforme routemarkering.

De condities van de ondergrond (infrastructuur) is vaak slecht: drassige modderige ondergrond, steile en gladde bermen, mul zand in de duinen en mest op de paden (hinderlijk voor andere gebruikers).

Uit een analyse naar de dichtheid van het ruiterrouten netwerk, blijkt onder andere sprake van een ongelijke verdeeldheid over de provincie; er zijn geen routes aanwezig aan de noordoostkant van de provincie. De meeste routes liggen langs de kust, rond Den Haag en Rotterdam en op Goeree Overflakkee. De meeste maneges liggen in het westen van de provincie.

De inzet van vrijwilligers voor beheer en onderhoud laat een grote betrokkenheid zien. De ruiters en menners noemen, in verhouding tot de modaliteiten fietsen, wandelen en varen, relatief veel ergernissen en knelpunten. De bekendheid van de ruiters- en menpaden is hoog, circa 70%.

Als onderdeel van de Health Check is een samenvattend schema gemaakt (zie onder) waarin diverse onderdelen worden gescoord. Met uitzondering van de inzet van vrijwilligers en de bekendheid van de route-informatie scoren alle aspecten oranje (aandachtspunt) of rood (knelpunt).

Onderwerp	Waardering	Positief	Aandachtspunten
Fysieke conditie routemarkeringen	Rood	KNHS en VVN pakken meldingen op	- Het ontbreken van een meldstysteem - Routemarkeringen en voorzieningen - Het ontbreken van routes
Fysieke conditie ondergrond	Rood		- Drassige, modderige ondergrond - Steile en gladde bermen - Mul zand in de duinen - Mest op paden (voor andere gebruikers)
Dichtheid	Rood		- Ongelijke verdeling routes - Ontbreken van routes
Inzet van vrijwilligers	Groen	Veel betrokkenheid van vrijwilligers	
Borging van routenetwerken in ruimtelijke plannen	Oranje		- Budget - Borging routekwaliteit en budget in regelgeving
Waardering routenetwerk rapportcijfer	Rood	5,7 (onvoldoende)	
NPS	Rood	-50 (zeer laag)	
Ontsluiting DNA	Oranje		Betere ontsluiting én beleefbaar maken points of interest en Zuid-Hollandse parels. Het landschap wordt al hoog gewaardeerd en is goed 'beleefbaar'.
Horeca langs route	onbekend		
Bekendheid van route informatie	Groen	70% kent de ruiterroutes en -paden.	
Vindbaarheid en zichtbaarheid	Rood		Informatie over Zuid-Hollandse routes is voor alle modaliteiten alleen goed zichtbaar en vindbaar via landelijke sites. Hier is regie nodig op een autoritaire regionale website met route-informatie.

b. Voorstel voor de aanleg van een ruiterknooppuntennetwerk inclusief benodigde investeringskosten. Dit netwerk is gericht op het verbeteren en uitbreiden van ruiterroutes in Zuid-Holland, waarmee tevens ontbrekende schakels en knelpunten worden opgelost;

Voorstel is om het ruiterspadenplan in fasen uit te voeren.

Fase 1:

Kwaliteitsverbetering van de huidige lokale ruiterroutenetwerken (650 km) inclusief het realiseren van ontbrekende schakels binnen deze netwerken (50 km). De aaneengesloten van de bestaande lokale ruiterroutenetwerken wordt door het realiseren van ontbrekende schakels verbeterd.

Uitvoering van fase 1

Voor de toekenning van financiële middelen voor achterstallig onderhoud en de aanleg van ontbrekende schakels, wordt een subsidie-instrument ontwikkeld en een bijbehorend subsidietraject ingericht.

Kosten en financiële dekking fase 1

- Achterstallig onderhoud bestaande ruiterspaden: éénmalig 650 km (maximaal € 550,- per km), totaalkosten maximaal € 360.000,-. Bij de toekenning van deze financiële bijdrage, wordt rekening gehouden met reeds verstrekte subsidies voor onderhoud van ruiterspaden.
- Realiseren schakels in lokale ruiterroutenetwerken: éénmalig circa 50 km (maximaal € 55.000,- per km) totaalkosten maximaal € 2.750.000,-

Fase 2:

Ruiterspadenplannen die in ontwikkeling zijn, kunnen in een fase 2 worden meegenomen. Fase 2 betreft de doorontwikkeling van de ruiterroutenetwerken. Voor fase 2 wordt gedacht aan:

- het verbinden van de huidige lokale ruiterroutenetwerken, het is daarbij van belang om rekening te houden met de actieradius, zoals genoemd leggen de meeste ruiters 10-20 km af tijdens hun rit.
- organiseren van routebeheer, communicatie, ontwikkelen van een meldingsapp
- vinden en benutten van koppelkansen met andere modaliteiten en provinciale doelen
- ondersteunen van lopende initiatieven voor ruiterspaden, zoals in de gemeenten Kaag en Braasem en Westland

De maatregelen uit fase 1 en 2 worden opgenomen in de Uitvoeringsagenda voor de Rijke Groenblauwe Leefomgeving.

c. Voorstel voor beheer van dit netwerk (organisatie, financiering);

Voor de bestaande lokale ruiterroutenetwerken is in beeld gebracht wie eigenaar/beheerder zijn. De ruitervrijwilligers hebben aangegeven graag een rol in het toekomstige beheer en onderhoud van het ruiternetwerk te kunnen en willen spelen. Uit de Health Check is naar voren gekomen dat:

- er veel vrijwilligers beschikbaar zijn om zich in te zetten voor het beheer van het ruiternetwerk;
- het efficiënt inzetten van vrijwilligers beter kan;
- de samenwerking tussen vrijwilligers en beheerders verbeterd kan worden;
- de verantwoordelijkheid van de grondeigenaar voor het ruiternetwerk duidelijk moet zijn;
- de verantwoordelijkheid van de beheerders voor het ruiternetwerk duidelijk moet zijn.

De inzet van vrijwilligers past binnen het beleid van de KNHS. Onder de noemer "Adopteer je bos" worden ruiterverenigingen, stichtingen en samenwerkingsverbanden gestimuleerd inzet te plegen bij het beheer en onderhoud van ruiters- en menpaden in hun omgeving.

Voor het goed en structureel regelen van het beheer van de verbeterde ruiterspaden en nieuw te realiseren schakels, dienen nadere afspraken te worden gemaakt met de betreffende beheerders. Zoals genoemd wordt voorzien dat vrijwilligers daar een rol in krijgen. Daarbij moedigt de provincie samenwerking aan ten behoeve van efficiënter beheer. Ook worden taken, rollen en verantwoordelijkheden met betrekking tot het routebeheer goed vastgelegd.

De beheerafspraken en daarbij horende financiële consequenties, worden opgenomen in de Uitvoeringsagenda Rijke Groenblauwe Leefomgeving. De reguliere onderhoudskosten worden ingeschat op € 445 per km.

d. Uitkomst van het gesprek met kustgemeenten over het bepalen van 1 lijn voor ruiters op het strand. Er wordt ook inzicht gegeven in de benodigde vervolgstappen om een en ander te effectueren;

De gemeenten 's Gravenzande, Monster, Ter Heide, Wassenaar en Katwijk hanteren de regel dat van 15 mei tot 15 oktober paarden en honden niet toegestaan zijn op het strand, maar wel bij 18 graden Celsius of lager en bij neerslag (bron www.buienradar.nl). De afspraken staan op de websites van de betrokken gemeenten en zijn opgenomen in de APV van deze gemeenten.

De gemeenten Hoek van Holland, Den Haag en Noordwijk wijken hier van af. Hierover worden afspraken gemaakt om te komen tot een uniforme regelgeving. Voor de ruiters zijn de bovenstaande afspraken duidelijk en worden als positief ervaren.

e. Inzicht in de haalbaarheid en consequenties van een digitaal meldpunt voor het doen van meldingen;

Op dit moment is er geen centraal digitaal meldpunt voor het doen van meldingen (zie Health Check). De KNHS werkt aan de ontwikkeling van een nieuwe app om meldingen digitaal te kunnen doen. Verder zullen op de landelijke app 'Buitenrijden.nl' alle rutterroutes worden vermeld met informatie over parkeervoorzieningen, hippische bedrijven, etc. Tevens zal op de App een centraal meldpunt voor beheer en onderhoud worden opgenomen. Meldingen worden centraal verwerkt en uitgezet bij regioconsulenten van KNHS in de provincies. Bij de app-ontwikkeling wordt ook gekeken naar afstemming, samenwerking met de andere route-modaliteiten (wandelen, fietsen, varen).

f. Procesverantwoording.

Input voor het ruiterspadenplan is verkregen uit de Health Check voor recreatieve routenetwerken in de provincie Zuid-Holland. Deze Health Check is uitgevoerd door bureau Ruimte & Vrije Tijd in samenwerking met Arcadis en in opdracht van de Provincie Zuid-Holland. De integrale Health Check wordt in de maand juni 2018 definitief gemaakt en daarna aangeboden aan Provinciale Staten.

Voor de begeleiding van de Health Check is een brede klankbordgroep geformeerd bestaande uit gemeenten, beheerders en belangenorganisaties, waaronder ruitervertegenwoordigers. Daarnaast is er een aparte stakeholdersgroep paardrijden opgezet, waarin diverse ruitervertegenwoordigers zitting hebben. Inzet is dat deze groep ook betrokken blijft bij het vervolgtraject, waaronder de uitwerking en uitvoering van fase 2 van het ruiterspadenplan.

Met stakeholders is een inventarisatie uitgevoerd naar het bestaande netwerk. Ook zijn ambities voor nieuwe routenetwerken in beeld gebracht. Het resultaat hiervan is weergegeven op bijgaande kaart.

Bijlagen:

1. Lijst van stakeholders
2. Kaart (als losse bijlage bijgevoegd)

Bijlage 1: Lijst van stakeholders

KNHS Regio-consulenten West en Midden-Zuid
Samenwerkings Orgaan Hoekse Waard
Mendistrict West
Ruitergroep Katwijk
Stichting Men & Ruiterspaden Midden-Delfland
Ruitergroep De Voorweg Zoetermeer